

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., váczi körút 15.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . frt 7.—
Félévre . . . . . » 3.50
Negyedévre . . . . . » 1.75

Egyes szám ára 14 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Csak egy szombatot!

Tudom, minden zsidó hitközségnek megvannak a saját bajai és küzdelmei; egy sem rendelkezik pénzalappal; egy sincsen bőségében a segélyforrásoknak; sőt mindegyiknek sokkal többre volna szüksége, mint a mennyi fölött rendelkezik, hogy iskoláit, vallásos és jótékony intézményeit úgy tartsa fenn, a hogy azt szeretné.

Mert a zsidó felekezetnek nincsenek fejlődési dominiumai, sem százezres alapítványai; egészen magára, egyedül és kizárólagosan magára van hagyatva; mindegyik saját magának fentartója, megteremtője.

De ép azért, mert ez úgy van, fájdalomtól sajgó kebellemel kell kérdeznünk: Mi lesz azokból a szép és viruló hitközségekből, melyek — fájdalom! — ma már nem azok? mi lesz a tűzvész pusztította eperjesi és nagy-károlyi zsidó hitközségekből?! mi lesz a többi kisebb zsidó hitközségekből, melyeket a Mindenható keze oly rettenetesen sujtott?

Kik építsék fel templomaikat és iskoláikat? kik gondoskodjanak róla, hogy ott a községi élet meg ne szakadjon egészen? kik lássanak majd hozzá, hogy a hirtelen beszüntetett intézmények újból funkcionálhassanak, hogy a nemes intézmények ismét helyre állítva legyenek?

Ők maguk, a hajléktalanok, a vagyonukat, mindenüket vesztett hitközségi tagok nem tehetik. Boldogok lesznek, ha az állam segélye, az általános könyörület és részvét annyit hoz majd számukra, a mennyivel fenntartásuk első és legnagyobb szükségleteit fedezhetik. Hogy járulhatnának ezek községük újjáteremtéséhez?

A kiket pedig a szörnyű elem megkimélt, vagy a kiknek vagyonában oly érzékeny kárt

nem tett, azok, erről megvagyunk győződve, ismerni fogják kötelességüket községük iránt. De ezek száma — fájdalom! — oly csekély és a tűzokozta károk oly nagyok, hogy segítségük még részben sem pótolhatja a nagy veszteséget.

Mily semmisnek tünik fel minden más községnek akár legnagyobb zavara is a sorsharag sujtotta községek szerencsétlenségéhez képest!

Az adakozóknak — igaz — a mennyiben erről nyilvánosan tudomást lehet venni — majdnem a fele felekezetünk gyermekeiből kerül ki; de ezen adományok az egyesek közt lesznek felosztva és a zsidó hitközségek reparatiójára ebből mi sem fog jutni.

Tegyék ezt tehát a zsidó hitközségek feladatukká. Izrael egyik főjellemvonása a könyörületeség; gyakorolja ezt egyaránt — és ez így helyes — a külföldivel, a zsidóval és a nemzsidóval szemben. Miért ne gyakorolnók hát a szerencsétlen hitközségekkel szemben is?

Ime itt a mód: Határozza el minden hitközség, hogy legalább egy szombat a torah felolvasása mellett történendő adakozások*) csak a tűzkárosult hitközségek javára folyhatnak be, a »miczvosz«-ért befolyó pénzek (a hol azokat eladják) szintén e célra fordítandók; a hitközségek tisztelt rabbijai, szónokjai ugyan e szombaton szenteljenek egy beszédet a szerencsétlen hitközségeknek; szóval legyen egy szombat legalább minden hitközségben kizárólagosan a segélyre annyira rászorult hitközségeké!

Tudom, találhatnak más módokat is, hogy a sujtott hitközségeken segítsenek. Gyűjthetnek számukra hétköznapokon is, rendezhetnek ja-

*) Sőt tehetnek erre az egy szombatra nézve kivételt és felhívhatnak a torához nem hét, hanem 20 és még több férfit is.
A szerk.

vukra előadásokat, felolvasásokat, sőt tánczvigalmakat is. Nem is mondom, hogy a leirt mód az egyedüli, mellyel segíteni lehet, de ajánlottam ezt, mint a legkevesebb áldozattal járót, mint a legkönnyebben kivihetőt.

A befolyt pénzeket illetőleg, leghelyesebb azokat a budapesti izr. hitközség irodájába küldeni, mely, megvagyunk győzve, szívesen veti alá magát a fáradságnak, hogy a beküldött összegeket a károsult hitközségek közt felosztassa.

Lapunk minden összeget, a legcsekélyebbet is, mely e célra beküldve lesz, kész kimutatni. Adja a szeretet és irgalom istene, hogy törekvésünket siker koronázza és hogy megelégedéssel tekinthessünk a gyűjtésre, melyet szerény adományunkkal megnyitunk.

Az »Egyenlőség« szerkesztősége a tüzkárosult zsidó hitközségek institúciónak helyreállítására 10 frttal kezdi meg az adakozást.

Kojetein és Budaörs.

Az osztrák-magyar monarchia mindkét részében egyszerre és elrettentő módon nyilatkozott azon ép oly bűnös, mint alávaló mozgalomnak a hatása, melynek neve: antiszemitizmus.

Ausztriában elveszett egy leány és ezért a zsidók felelősek; megtalálták aztán a minden külső erőszaktól ment, érintetlen hullát, — mindig! azért a zsidók ölték meg; mert szükségük van keresztény szüzeleányok vérére. Így

Egy ó-zsidó monda.

Kanaán szent földén bizonyára soha sem éltek nemesebb ifjak, mint Ammon s Elifász; de nem is élvezték Palaesztina üde levegőjét — Dávid és Jonathan hőskora óta — nemesebb barátok, mint Ammon s Elifász! Már korán, a gyermekség szüzsies óráiban benső szeretettel és barátsággal simulának egymáshoz; már első találkozásukkor a legtisztább vonzalom lángja annyira áthévité szeretettel betelt lelküket, hogy úgy tűnt fel, mintha ez első megpillantás hosszas, fájdalmas elszakadás utáni váratlan viszontlátás volna, vagy mintha boldogabb órákban a gyengéd szeretet és barátság köteléke már átfűzte volna őket s e perczen ama tiszta és szent frigynek csak megújulását ünnepelnék.

De hogy is lehetett volna ez másképp? — Hisz úgy tetszett, mintha egymásért születtek volna! Hisz oly ritka rokonszenves összhang egyesítette egyaránt szende és nemes kedélyüket, hogy úgy tűnt fel, mintha ugyanazon léleknek egy-egy fele jutott volna mindegyiknek, vagy mintha az egyik isteni szellem lényé s létele csak a másik lényé s lételétől függne. — Mit Ammon megszerezett, azt Elifász is szeretetre méltónak vallotta, mit Ammon gyűlölt, az barátja szemében is gyűlöletes volt. — Mindkettő egyaránt lángolt nemesért és magasztosért, mindkettő egyaránt engedte át magát a szájalom és könnyörület érzetének; de mindkettő egyenlő hévvel vonzódott a természet és teremtés szépségeihez.

akarja ezt egy gonosz, munkakerülő és minden bűnre kész vad csapat és a nép — fájdalom! — utána indul, mert, hisz a felbujtogatók vér véreből, hus husából való.

Ausztriában nincsenek tiszalöki doktorok, kik 3 centiméternyi vastagságu bőrt konstatálnak emberi testen; nincsenek Baryak, kik keresve keresik és a miért nem találják, megcsinálják a »ritulis gyilkosság«-ot. Ez szerencsénk, különben Ausztriában is ismétlődött volna Tisza-Eszlár harmadik aktusa: a hullacsempészés.

De a míg a szabolcsi magyar nép higadt, józan és tolerans a szó legszebb értelmében; míg a szabolcsi paraszt átlátta, hova céloznak a Verhovaiak és Puczér Józsik — és magát elcsábíttatni nem engedte: addig a Kojeteiniek, afféle budaörsi hős svábok, szívesen indultak csábítóik után, annyira, hogy csak a zsan-dárok lövései tudták velük elhitetni, hogy fosztogatni nem szabad még zsidóknál sem.

És ugyanakkor, midőn Kojeteinban zsan-dárok lönek a rablásra kész népre, eldördül minálunk is egy lövés. A magyar főváros szomszédtságában elterülő kis Svábsország egyik főhelyén, Budaörsön egy kétszáz ember által megtámadott zsidó, családja és saját életét megvédendő, rálő a támadókra, mire a vad tömeg egy tagja holtan összerogy.

És mit tesz erre a feldühödt csorda? — Szétfut, elszalad a bíróhoz és panaszt emel a zsidó ellen, hogy elég merész volt védeni magát, családját és vagyonát; elfogatják a zsidót; mert ők maguk most már félnek a golyótól.

De haj! gyakran tanítja a tapasztalás, hogy az ilyen, minden benső szeretettel átölelő érzülettől a rajongásig vezető híd — csak egy lépés; hogy a természet iránti lelkesülés végül a természet titkai iránti lelkesüléssé válik, s hogy ki a testek világát megismerte, a szellemek világának megértése után sóvárog.

Így történt ez ifjainkkal is. Az istenségnek a legcsekélyebb lényekben való fölfedezésére irányzott törekvésük, az emberek ismeretkörén kívül eső tünemények kifürkészésére fordított buzgalmuk csakhamar a teremtés azon titkainak fölismerése utáni forró és csillapíthatlan vágyává változott, melyek az embert legközelebb érintik, de melyek a végtelen bölcseségű gondviselés által ellepleztetve, nem egy fürkésző gondolkodónak okoztak már sok fejtörést.

A tavasz eljött s elárasztá ragyogó pompájával Kanaán bájos virányait. A rét zöldelt, a fa meglombosodott, a mezőn végig kígyózó patakocska partjain balzsamot leheltek a tavasz zsenge gyermekei. — Ammon s Elifász a szabadban andalogtak. Már bealkonyodott, nyugoton fölmerült a hold halvány arcza. Némán és magukba mélyedve haladtak az ifjak, kebelük sokkal inkább túláradt a szent ihlettől, semhogy nyelvök megszólalhatott volna. Végre Ammon mennyei elragadtatástól és nagy lelkese-déstől ragyogó arcczal így szólt!

„Oh mi szép itt minden, barátom! Örömtől lángoló arczomat enyhén legyezgeti a déli szellő s a szendén pislogó csillagok mint az ártatlan gyerek szemei tekintenek reám. Oh mi gyönyörű itt minden!

Gyáva bestia! elfajult, céda nép! hát csak azért törtetek éjjel után halálos fenyegetések közt a zsidóra, mer nem hittétek, hogy ez védelmezni fogja magát? Saját börtönöket féltitek hát, de a zsidóra rátörtetek tömegesen, mint a rablóbanda éjjel idején és nem törödtetek a halálos félelemmel, melylyel gyenge asszonyokat és gyermekeket megrémítettetek!

De hát miért támadtatok a zsidóra? Korcsmája volt-e a Pollak családnak Budaörsön s nem akartán több pálinkát hitelezni? Nem a korcsmárosok Budaörsön keresztény svábok; pálinkát és bort e kiválasztottak ép úgy mérnek, mintha zsidók volnának és a nép ép úgy elissza náluk vagyónát, erejét és eszét, mintha Iczik, Jókli, vagy Bórek mérné a drága italt.

A községnek egy kö- és mészbányája volt, a mely azonban nem csak hogy hasznot nem hajtott, hanem minden évben veszteséget okozott. Hosszu keresés után, nagy öröme a községnek, találkozott egy vállalkozó, ki bérbe vette a bányákat jó összeg pénzért. Hogy' kezelte, hogy' gazdálkodott ez? — nem tudjuk, de tény, hogy az elhanyagolt bányácskából rövid idő alatt szép kö és mész ipartelepét teremtett; foglalkoztatott folyton 50—60 budaörsit s a vállalatból maga is szépen megélhetett.

Ez a vállalkozó azonban zsidó, a mivel a budaörsiek, mikor ez a bányájuktól megszabadította őket. cseppet sem törődtek ugyan; de a mit később, midőn a bánya prosperálni kezdett igenis fennszóval hangoztattak, — hiszen

közvetlen közelében ott van Török Bálint, melynek katolikus plebánosa Zimándy Ignác — Így készült elő ez a hangulat arra az időre, midőn Pollák elhatározta, hogy lakását átteszi Budaörsre.

Vak és süket és érzéktelen az, ki Pollak megtámadtatásában nem látja az antiszemitizmus karmait, az antiszemiták bujtogatását. A parlamentben tartott antiszemita beszédek, az egész országban szabadon üzött antiszemita izgatásnak hatása ez, éppenugy, mint a rituális gyilkosságok néhány év óta divatba jött vádja, mely szintén antiszemita hajtás, szintén a nép gondolkozásának megmérgezője, szintén egy oly eszköz, mely középkori vadságot, kegyetlenséget teremt. Az áldozatok vére azok fejére fog szállni, kik ez összeütközés értelmi szerzői, a vádak terjesztői voltak.

A filiszteusok táborából.

Udvariatlan a rendőrség.

Ezt nemcsak Imre Ferencz ur, hanem mi is mondjuk. A »Szabók Lapja«-nak szerkesztőjét, ki a Józsefvárosi antiszemita komédia főrendezője volt — nem tagadhatjuk — mi már méltattuk; és épen azért udvariatlannak tartjuk azt a rendőrséget, mely a jó urat olyan szépen indult politikai szereplésében megakadályozta azáltal, hogy kétrendbeli óvadéksikkasztás vádja miatt f. hó 10-én nagyratörő terveit fonálát éles ollójával hirtelen ketté metszette. A rendőrségnek nem lett volna szabad olyan udvariatlannak lenni, hogy Imre Ferencz urat, ki egy 108

»Valóban, gyönyörű!« válaszolt barátjától elesett elragadtatástól sugárzó mosolylyal. »Szép biz' itt minden, de hiába, még is por s enyészet világa az, melyben élünk.«

„Nem soká tart e dicsőség!“ folytatá Ammon ugyanazon fájdalmas hangon, s egy köny tolult szemébe. „Csakhamar, miután a nyár hősege megérlelte a gyümölcsöt s megperzselé a kalászkodat, az ősz vihara pusztitva tisztára seprí a virányt, s helyet ad a tél havának. — Minden mulandó!“ veté sóhajtva utána.

„Azt mondog, minden mulandó?“ — viszonzá Elifász — »tehát barátságunk is mulandó volna?!«

Ammon a beszélgetés e váratlan fordulatára fölrezzent s hirtelenében nem tudott válaszolni, mig végre így szólt: „Ne engedjék a mennyei hatalmak, hogy barátságunk valaha mulandó legyen!“

„S a halál után? — —“ kérdé barátja elfojtott hangon.

»Még a halálon túl is fog tartani barátságunk!« kiáltá Ammon rajongó lelkesedéssel: »ott ama virányokon, hol a rokon szellemek földi tehertől mentvők, ott kezdődik még csak barátságunk nyara, ha itt alatt elvirult tavasza. — Mi a testé, az a test sorsában részesül, de barátságunk a szellem gyönyöre s azért a szellem sorsában részesülend! — A szellem örökkévaló s barátságunk is örökké tartand!«

»Tehát barátságuk is örökké tartand!« — susogá utána Elifász rezgő s alig hallható hangon, és elérzékenyülve borult barátja keblére, ki őt tárt karjaiba fogadta.

Boldogság órája, mely érezhető, de le nem írható! — — De oh! csak rövid ideig rezgő át a barátok szívét e földön ama mennyei gyönyör; mert mit Elifász ama szent perczen csak homályosan sejtett, az nem sokára beteljesedett. Szelleme, mely a paradicsom üdvözültjeivel való közösség után sóvárgott, elvált földi hüvelyétől s tulajdonképi honába, az égbe költözött! — Nem sokára ama beszélgetés után, mely a barátokat szorosabban egymáshoz kötötte s az elválas keserű fájdalmát annál mélyebben éreztette, Elifász súlyosan megbetegedett s a helység orvosainak fáradozásai daczára egyre tünedezett a remény, hogy életben marad.

Oh mi szomorú napok voltak ezek a szerencsétlen Ammonra nézve! — Keserű fájdalom es végtelen jajok napjai! — Mig Elifász közelgő fölözslása elé nyugodtan nézett, Ammon nemes szívét a bű emészte. Ammon fájdalma éppen azon arányban nőtt, melyben barátja a halál eszméjével megbarátkozni látszék; mennél nyugodtabban hajolt ez meg a sors vas akarata előtt, annál iszonyubban tombolt amaz. Végre midőn látta, hogy barátja megmentésére minden remény meghiusult, örvöngő kétségbeesésében e kiáltással: »Nélküled nem akarok élni!« életének véget szándékozott vetni. De ekkor Elifász elhaló hangon e szavakat sugá neki: »Emlékezzél barátom ama szent perczre, melyben szeretetünk frigyét megújítva, örök barátságot — siron túl terjedő barátságot — fogadtunk egymásnak! Emlékezzél ama perczre! im' kész vagyok szavammat beváltani!« Ammonnak

frtos takarékpénztári könyvecskét leitatott munkása zsebéből minden előleges bejelentés nélkül kivett, letartóztassa. Nem bizony. Sokkal helyesebben cselekedett volna, ha Imre urral előre tudatja, hogy a letartóztatás vár reája, legalább Imre ur így idejekorán megszökhetett volna.

A szerencsésebbek.

A »Szabók Lapja«-nak szerkesztője sokkal szerencsétlenebb csillagzat alatt született, mint Verhovai, Csátár, Rác, Szemnecz, Persay, Széll György, stb. ilyen jelességek. — Verhovai e héten csakugyan igazolta hivei, in specie a czeglédiek előtt, hogy amit Vay Sándor gróf belmunkatársa és Purczel br. bizonyítottak — a Mezei Sándor zsarolásaira vonatkozólag — az egy egész heti hazugságból rántotta ki az enbecsületet. A czeglédiek most már büszkén tekinthetnek bálványukra, mert látták a Janus fejnek másik oldalát is. — Csátár Zsigmond bá" egy nyilatkozatával, melyben már május elsején köszöntö meg a csak harmadikán történt jelöltetését — jól leforrázta magát; azonban sebeire a balzsamot már nyújtja a pestvidéki királyi törvényszék, midőn a sok vád közül, (többek közt: magánosok elleni erőszak, hatóság elleni izgatás, felbujtás), melylyel Csátárt terhelték, s a melyeknek tanulmányozása csak egy évbe kerül — egyedül a becsületsértés vádja miatt állítják törvény elé. — Rác Géza, Szemnecz Emil, ants. képviselők, Széll György, végzett ants. képviselő, Persay Ferencz, lenni akaró ants. képviselő és még 13 hive a gárdának, kik bár egyelőre a képviselői mandatumra nem aspirálnak, mégis abban a kellemes meglepetésben részesültek, hogy a pestvidéki kir. törvényszék csak az erőszak büntette miatt, szabadlábon hagyásuk mellett, vád alá helyezte.

gyászba borult kedélyére e meleg szavak úgy hatottak, mintha azokat barátjának már üdvözült szelleme susogta volna s könyvek közt szól: »Hát valóban holtod után is megörzöd számomra hű barátságodat, oh Elifász?!

»Igen, megörzöm!« lehelé a haldokló végeröklődéssel. Ammon reszkető jobbát görcsösen megszorítván: »igen megörzöm!« folytatá az üdv verőfényét tükröző mosolylyal: »téged barátom! ki nálam szerencsétlenebb vagy, holtom után is szeretni akarlak; még akkor is, ha e por-sziv már rég falánk férgék martalékává lett! — Sőt, mi több — a halál s öröklét mindazon titkait, melyeknek fölismeréseért keblünk oly forró vágygyal lángol, — mind e titkot föltárom egykor előtted. — Lám!« folytatá a beteg s fölemelkedett, mig halvány, beesett arczára a fiatalság pirja utószor festette a lelkesedés színét. »Lám! miként tűnik az estpir nyugoton, életem estpirja is úgy eltűnt már, s a halál éjjele beárnyalja érzékimet! — Ime! legyen tehát az estpir jelszavunk — egy estpir után megjelenek s föltárom előtted a halált s öröklétet!«

Igy beszélt a hű Elifász és szava elhaló volt, mint a színes vírányokon végig suhanó esti szellő. — Utolsó csókkal akarta megerősíteni ígérétét; de — lelke barátja karjai közt elszállt!! — — —

A gazdag szönyegekkel bevont termeket ezer gyertya fénye özőnlé el; a csaknem megszámlálhatlan serlegekben gyöngyözött a szőlő nemes, édes nedve; száz meg száz arany edényben illatoztak a fűszeres étkek; a számos csarnokot diszruhában öltözött tömeg járta körül:

A főmandarin és a legfőbb mindenegyéb

legközelebb Nyitrán léptek föl és eljátszottak egy kis mulattató operettet. Az első felvonás az indóházban játszódott le, hol egyetlen egy káplán szerepelt, mint a fogadó bizottság és egy üdvözlő sereg kivonata. A második felvonás színhelye a »Szarvas« szálloda volt s összes cselekménye az, hogy a 6 tagból, 1 ügyvéd, 1 muzsikus s 4 lelkészből álló párttal együtt a főmandarin és a legfőbb mindenegyéb behatóan megbeszélte, hogy a nagygyűlésen rendezendő harmadik felvonásban melyikük fog pert veszteni, orgonálni és hirdetni felebaráti szeretetet.

Komárom Lánnya,

kit keresztnéven Józsefnek hívnak s a nemes ócsai kerületben antiszemita képviselőjelöltnek, a fővárosban nagyon szereti a zsidókat, különösen a mulatóhelyeken. Egyébként nagy hazafi és tardszóló, amit a »Mátyás király« kávéházban Deutschländer Vilmos és Haas Manó kompánistáival együtt szokott bizonyítgatni. Ha megkérdik, hogy mégis miért antiszemita? Azt mondja: »Szabadkán voltam prókátor, elcsaptak; Pesten nyitottam ügyvédi irodát, és mégis ügyefogyott vagyok — hát mit csináljak? — fellépek antiszemita jelöltnek, mint ilyennek hátha több szerencsém lesz!«

A lelkesedés legújabb kiadása.

A Zalaszentgróthi kerületben találtak fel az antiszemita képviselőjelölteket liferáló Rác Géza és egyik újabb szállitmány, Fülöp Lajos lelkész ur számára. A liferáns ur és szállitmány f. hó 7-én kukkantottak be Csabrendekre és maguk is csodálkoztak, hogy vagy kétszáz ember várta őket üdvözléssel, mely egetverő ordításban és a macska koncerthez való veszélyes hasonlatosságban

de nem honolt itt a tiszta öröm boldogsága — a gyász és bú fagyos lehellete ömlött el e pazar fényvel terhelt házon.

Mennyekzöt ültek ugyan itt — a város egyik legnemesebb ifjának menyegzőjét egy gazdag s előkelő férfiú nemes és kedves leányával; — de hogyan illett a vendégek ijedségtől halvány arcza, melyen fájó bú s kínzó nyugtalanság tükröződék, ily örömnephez? — Maga a kedves, a fiatalság bájaiban dús ara, aranysárga, hullámos hajába font zöld myrthuskoszorúval, finom, halvány arczát puha fehér kezére hanyagul támasztva ült a terem egy zugában. Mély bú bánthatta; kék epedő szemeiből a keserv könnyűje pergett alá, égetve arczát, melyen a fájdalom a fiatalság rózsáit már rég az ártatlanság liliomáivá változtatta. — Tekintete gyakran irányult ugyan a virágkoszorúza ajtóra, nehéz sóhaj dagasztá keblét; de sem tekintet, sem óhaj nem idézte ide a kedvest, a ma hozzáesküdött férjet, ki az estalkonynyal őt elhagyva — többé vissza nem tért.

De hát ki az az ifju, kinek jelenlétét a kedves ara oly forró vágygyal óhajtá? — Ammon volt az, a szerencsétlen Ammon, kinek lelki barátját csak néhány év előtt ragadta el a halál!

Ámbár rajta is érezteté az idő bűvös hatalmát, és bár kezdetben dühöngő fájdalma nem sokára oly enyhe gyászba, keservbe olvadt, hogy kész volt — noha hosszas ellenzés után — szülői akaratának hódolva, hajlamával azon szeretetre méltó leányt megajándékozni, ki ma hozzá esküdött; mindamellet barátjának mennyei

nyilvánult. Banderium ugyan nem volt, hanem banda igen, melyet suszterinasok és egyéb készülőfélben levő művésznövendékek tákoltak össze hamarjában, hogy a fogatokat s benülőket megillető tisztelettel kíséressék a kirakodóhelyre. Hiveik utközben egyre szaporodtak, úgy hogy a főutczán való haladás veszélyessé kezdett válni. Hanem azért a jó vacsora reményéből bátorságot merítve, az ünnepek kitaratóan tartottak Hatczky Kálmán földbirtokos kastélya felé. Azonban Hatczky ur azt mondta, hogy irányt tévesztettek, s még a lelkesedésből keveset láttak. Hosszu orral visszafordultak tehát és nagyon, de nagyon jól látkak a lelkes fngadtatással, mignem valaki megkönyörült rajtok — bizonyosan zsidó volt — s megmutatta nekik Oszterhuber Lajos házát, hol aztán kitalálták — ama bizonyos nótákat, meiyeket a jelen voltak élénk figyelemmel kísérték — a sütü abczugolásból legalább azt lehet következtetni. 8-án beállítottak S ü m e g e n, hol hasonló lelkes fogadtatásban részesültek. A programmbeszédekkel, melyek egyikét Fülöp moll hangnemben adta, a másikat pedig Rácz dur-ban énekelte — a hallgatóságot annyira elragadták, hogy az fütüüléssel és frenetikus tapsolással Rácz Gézát már megakadályozta a további produkciókban és az élvezettől más kerületeket sem akarván megfosztani, nagylelkűségében odáig ment, hogy a szeretett képviselők mellé, midőn azok távoztak, testőrséget adott — mely csendőrökből állt.

Uj csillagok.

G a l g ó c z o n B e n k ő Lajos, nyitrai plébános az antiszemizmus utján igazítja kocsirudját a képviselőház felé. — A z s á m b o k r é t i kerületben D r u c k e r Ágost, galgóczi plébános segítségével akarnak az antiszemiták még itt a földön üdvözülni.

fényben tündöklő képe oly élénken merült föl emlékezetében, hogy a forró könyük, melyekkel a boldogultnak áldozott, s a mély fohász nem enyhithette barátja utáni fájó vágyódását.

Igy volt ez ma is — Azon napon, mely a halandónak az élet legédesebb gyönyörét nyújtja a házassági élet ajtait feltárva, azon napon a búskomorság legmagasabb foka kinzá a nemes Ammon igaz lelkét. Épp akkor, midőn ünnepi ruhába öltözve a kékselyem s aranyszálakkal művészileg himzett esküvő mennyezet alatt állva e szavakkal: »Hozzám esküszöl Mózes és Izrael törvénye szerint!« az arany gyűrűcskét a kedves ara mutató ujjára vonta, épp akkor megholt barátja utáni fájó vonzódása ujjolag oly mélyen fogta elő, hogy csak legnagyobb megerőltetéssel bírta végig várni a szent szertartást.

Tudva levő dolog, hogy sehol sem párosul oly könnyen a legmagasabb gyönyör s öröm a búskomorság legmagasabb fokával, mint nemes fiatal kedélyben; hogy ép azon perczekben veti magát a gyöngéd szív a mélaság és a gyász karjaiba, midőn az öröm tarka színekben salakokban őt átöleli. Így történt ez a szerencsétlen Ammonnal is. Délután, midőn ifjak, szűzek vigadoztak, ki tánczolt, ki játékkal mulatott, a völegényt még kedves arája karjaiban is azon gondolat kinzá: »Vajjon emlékszik-e ő reám, hű, megdicsőült barátom, ott ama menynevi virányokon? minő lehet felszabadult lelkének állapota a szellemek honában? — Hajlandó-e igéretét beváltani, melyet a válás perczében tett?«

A zsidók Spanyolországban.

Lopez Lapuya Izidor, a zsidókat Spanyolországba telepítő társulat elnöke már veszélyeztetve látta a szép tervet, melynek megvalósítására fordítja minden erejét. Panaszkodott, s ugyanazon fenyegető veszélyben látta forogni a nemes eszmét, melytől mi még a mozgalom megindulása kezdetén féltettük. Meggyőződött, hogy olyan elemekkel, minők az Oroszországból bevándorlott 30 családdal költöztek Spanyolországba, kiknél sem a bizalmat gerjesztő külső, sem az intelligencia, sem a spanyol nyelv ismerete nincs meg — a kitűzött célt nem elérni, csak tönkre tenni lehet. Ezért jogos volt a panasz, beláttuk, s vele együtt magunk is fájó szívvvel néztük a haldokló eszmét.

De a vigasztaló hang megjelent. Lopez Lapuya legújabb levele újra felkölti a bizalmat s életet ad a reménynek. A marokkói zsidókat szívesen fogadták Spanyolországban, támogatják tőlük telhetőleg.

A marokkói zsidók egyenes utódai azoknak a zsidóknak, kiket 400 évvel ezelőtt Spanyolország megtagadott, kiüldözött, továbbá, habár nem is egészen a mostani, de mégis csak spanyol nyelven beszélnek, s mindenben elárulják, hogy Spanyolországban csak a régi otthonra leltek, melyet — mint nyelvük s a vágy oda újra visszatérni bizonyítja — elfeledni sohasem tudtak.

A marokkói zsidókban megvan mindama tulajdonság, melylyel Spanyolországban a zsidót kedvelté lehet tenni s egyenlővé a többi spanyollal. A kien-gesztelődésre kész anya is — természetesen — legszívesebben fogja fogadni saját fiait, s a megtérő

Igy gondolkozott Ammon s minden új gondolattal növekvék fájó vágya, úgy, hogy végre erővel bontakozott ki a szende ara karjaiból s az ünnepi gyülekezetből, hogy a szabad természet ölet keresse fel. A hold fölszállt s ezüst fényével besugározá a szendergő színes réteket. Az ifju szíve tágult a számtalan csillag látásán, melyek a végtelen távolból keservére mintha letekintettek volna. Búba merülten így szólt magában: „Oh, mi gyakran ragadta meg e látvány boldogult barátom szívét! mi gyakran áradozott ajka il/ éji magányban a teremtő végtelen hatalma és jóságáról zengedező dicsőítő és magasztaló énektől! mi gyakran borult a hold ezüstjétől tarkáló fűre, a teremtés csodáinak bámulásába mélyedve!“

Ily gondolatok közt az ifju egy néma, csöndes völgyecskebe ért, mely hosszú árnyékot vető, kised dombtól körülszegélyezve, csupán czyprust és szomorú fűzet nevel oly földön, melynek minden irányban hullámalaku emelkedései nagyon is világosan tudatták rendeltetését. — Ámbár az ifju szándékosan jött ide, mégis e látványra borzalomtól áthatva állott meg. — Lába ugyanis »a halál birodalmába« vitte, tekintete végig járt a számtalan siron s a pusztuló emlékek eltörölt föliratain; de kezei csak azon dombocska felé nyultak, mely lelke felét rejté, melyben mindazt, mi barátján földi volt, falánk férgek emésztk, melyben egy, életében minden isteni s magaszosért buzgó szív most porladozik.

(Folytatása következik.)

gyermek is legnagyobb örömmel az anya hívó szavát követhetik.

Ez tehát a legbiztosabb ut, mely a spanyol zsidótelepítő társulatot, mindnyájunk által forrón óhajtott céljához vezetheti.

A helyes ut megvan; ezen kell haladni!

Ha a marokkói zsidókon kívül más zsidók is Spanyolországban akarnak hazát találni, akkor igyekezzenek oda legalább azt az egy tulajdont vinni magukkal — mi a régi honszeretettel együtt a marokkóiaknál is megvan: ez a spanyol nyelv ismerete.

Ismételten hangoztatjuk, hogy csakis az intelligencia és a spanyol nyelv ismerete teheti Spanyolországban lehetővé, hogy a telepítő társulat célját érjen.

Lopez Lapuja Izidor leveléből adjuk a következőket:

Madrid, ápr. 28.

„Három család és két egyes ember, mindössze megint 13 izraelita érkezett ide, de nem Oroszországból, hanem Marokkóból. Rongyosan, keleti viseletben, piros fezzel és fehér és kék festői-szépen elrendezett sawllal érkeztek.“

„Házam olyan mint a fogadó. Egész Madrid, vagy legalább az a városrész, hova az oroszokat beszállásoltam és az, melyben a marokkóiak saját költségükön fogadtak lakást, tudja, hogy zsidók. Lélek sem háborgatja, ellenkezőleg nagyon szívesen látják őket, sőt a marokkóiak anélkül, hogy kérnének, olyan gazdag jutalmakban részesülnek, hogy nem kell sorsuk miatt aggodnom. Ez az én megmentőm. Egész új látkör tarul fel előttem, felbátorodom a látványtól, melyet földieim épen olyan hatásos mint nem is sejtett segítségükkel nyújtanak. Irtam Tangerba, hogy az odavaló zsidók segítsék földieiket. Az idevaló zsidókat nagy gyűlésre hívom össze. Ha csak csekély támogatásban részesítenek is, úgy egy zsinagóga megteremtése végett mindenestre imatermet nyitok. Ha módomban lesz ezt megtenni, az orosz-zsidók közül néhányan itt maradhatnak és tanúságot szolgáltathatnak arra nézve, hogy a bármely országból való és bármilyen viseletű zsidók itt egészen háboríthatlanul élhetnek.“

„Egy Madrid környékén fekvő falusi lak birtokosa díjtalanul felajánlotta falusi lakát a zsidók számára. E felajánlásban az a különös, hogy az illető urnak én mindeddig hírét sem hallottam és ezelőtt színét sem láttam. Nehány orosz már házában is lakik.“

Gyöngyszemek a talmudból.

A töráht (isteni tan) tanulmányozod — nagy lesz ezért a te jutalmad. De gyakorolod is, a mit megtanultál? Jaj neked, ha törvényt és jogot csak azért tanultál, hogy tudjad őket kijátszani.

*

Ember vagy és emberekkel kell élned. Mily szomorú a te sorsod, ha emberek között is vadonban élsz.

*

Az emberektől visszavonultan élsz? — Ha velük megférni nem tudtál, soh' sem az ő hibájuk, hanem a tied.

*

Fáklya van a kezében és azt hiszed, hogy látsz mindent? Csalódól! Csak téged látnak, a kezében lévő fáklya csakis tégedet helyez erős világításba.

*

Áldást akarsz? hát honnan, hiszen nem dolgozol!

*

Adakozzatok, adakozzatok oh emberek, hogy megmutassátok, hogy valóban Isten képmásai vagytok, hogy méltóvá tegyétek magatokat az Örökkévaló irgalmára.

*

Adakozni, igen — mondá erre Rabbi Chanira — de adakozni ésszel! Mi lesz a világ erkölcséből, ha a henyélő alamizsnára számíthat, ha a munkakerülő támogatást talál?

*

Tanácskozzál tett előtt; légy erős tett közben és soh' se bánkódjál tett után.

*

A jó kenderet bátran törheted; a rossz kender, ha nem nagy vigyázva töröd, hasznavehetetlen pozlorjává válik.

*

A jeruzsálemi szentély elpusztulása óta megszűnt a prófézia. Prófétáknak mai napig csak — a bolondok maradtak meg.

*

Megszűnt a prófézia, igaz, — szólt Rav Aram — de nagyobb lett a bölcsesség; az előrelátó bölcs felér egy prófétával.

*

Ha nem biztos előtted, hogy rendetednek a község többsége megfelelhessen, akkor rendletedet ki ne bocsásd.

*

Szegényeket támogatsz azzal a pénzzel, mit szegényektől elrabolsz? Jutalmad arany trón lesz, de izzó állapotban.

*

Szükségűknek adni azt, a mijük nincsen, korántsem oly nagy jótétemény, a milyen bűn: elvenni tőlük azt, mijük van.

*

A ki két keze munkájával keresi kenyerét, nagyobb az az Örökkévaló előtt, mint a ki csak istenes dolgokkal és imákkal tölti napjait.

*

Láttam — szólt Rabbi Anan — egy ezüst fedelű palota udvarán (Rómában) egy arany köpenybe öltöztetett szobrot, melynek fején drága kővel kirakott korona ragyogott, és láttam ugyan ez udvar kapuja előtt egy embert, kinek testét rothadt számbőr fedte, összerogyni és meghalni — éhen; ekkor így szólék: Légy dicsőítve Mindenható, ki Izraelt választottad! Izraelben nem engedik éhen halni a szegényt, Izraelben felruhazzák a meztelent, Izraelben testvér és ember a nyomorgó is, és a hová Izrael jő, ott a mellette lakó népek is nemesebben kezdenek érezni s cselekedni: Dicséressék Isten, ki Izraelt teremtett a népek tanítójának!

Talmudista.

Gyászének, vagy életre hívő szó?

A »Magyar Zsidó Ifjuság Lapja« befejezte pályafutását. Megdöbbenő a hír, s fájdalommal veszünk róla tudomást. E fájdalomunk annál nagyobb, mert nem az életerő, s nem a világravalóság hiánya, hanem a részvétlenség ásta meg a lap sirját.

Egy letört bimbó, egy korán elhunyt, szép reményekre jogosító ifju halálát el szokták siratni. Mért ne tudnánk hát mi sajnálkozni egy szintén korán letört, életrevaló és sokat ígérő ifju, a »Magyar Zsidó Ifjuság Lapja«-nak halálán? . . .

Alig másfél évet élt csak s e rövid élete alatt is férfiak munkájára vállalkozott. Nem az ifjuság teljesíthet-

len ábrándjai, nem meddő tervek, nem kárba veszett munka vezérelték egy cél felé: hanem a legnemesebb szándék. Csak a tanítás útján felébresztett vallás-erkölcsi érzelmeket akarta táplálni, erősíteni.

És mégis — minden ábrádnak, meddő tervnek, kárba veszett munkának bizonyult! A szép cél, az életképességet nem méltányolták. Hasztalan volt minden lelkesülés, kitartás, hiábavalók a törekvések. A budapesti izr. hittanári testület elismerése, üdvözlése nem lendítettek az ifju lap sorsán. *)

Ilyen viszonyok közt nem lett volna csoda, ha a »Magyar Zsidó Ifjuság Lapja« kedvét veszti s csüggedten teszi le a tollat. De nem tette: megfeszítette minden erejét; küzdött a legnagyobb kitartással; legjobb képességeit mozgósította és remélt. Remélt, míg egészen megtörte a csalódás . . .

Most, midőn már többé nincs, érezni fogjuk a veszteséget. Meg fogja érezni a felekezeti tanítás, meg fogják érezni a gyermekek! Hiszen a tanításnak, a gyerekeknek olyan volt e lap, mint a mindennapi kenyér.

Ebben a korban, melyben a vallástalanság a hit gyásztorát üli meg; melyben minden kiveszni készül, mi az istenfélelmet, a vallásban nyerhető vigaszt és enyhét fentartja; melyben a nemes érzéseket nem a vallás, hanem még csak a hiuság táplálja: ebben a korban a tanításnak és a fogékony gyermeki léleknek szüksége volt és szüksége van is a vallásos érzület ébresztésére, táplálására és megerősítésére.

A »Magyar Zsidó Ifjuság Lapja« — igaz, hogy csekély körben, de ennek oka éppen nem ő — megtette ezt! Mi fogja ezt megtenni ezután?

Vagy a mai zsidó gyerekeknek nincs szükségük vallásukra? Hát mi tartotta össze mindig a zsidóságot? Mi adott neki erőt, bátorságot a rája mért csapások elviselésére? Mi száritotta fel könnyeit? Mi adott neki vigaszt szenvedései közt? Nem a vallás, nem a zsidó vallás?

Azt vélik a szülők, erre most már nincs szükség? Hát megteledeznek azokról az áramlatokról, melyek megkeserítik napjainkat, könnyel keverik ételünket, italunkat? Hát nem érzik, hogy egyedüli megnyugvást most is abban a kapocsban találunk, melyet köztünk vallásunk tart fenn?

Vagy, kik mindent megadnak gyereküknek, mi tőlük telik, csak azt nem, mit legkönnyebben adhatnának, s amit az a gyermek mindenkor legnagyobb kincsének fogja tartani; kik csak a vallást nem adják meg; kik csak a hit táplálékát tagadják meg gyermekeiktől: azok a szerető szülők? Nos, feleljenek a szülők

Nem szóval, tettekkel bizonyítsanak! Ne könyeket hullassunk a korán kimúlt »Magyar Zsidó Ifjuság Lapja«-nak megszűnésén; ne sajnálkozásunkat fejezzük ki, hanem adjuk meg neki azt, mit eddig megtagadtuk tőle — a résztvétet!

Hátha csak tetszhalott? — —

Hábor Samu.

*) Későn érkezett.

Aradi levél.

Arad, 1887. május 13.

A közel jövőben a folyton haladó Arad városát többek között egy az »Első aradi betegsegélyző és temetkezési egyesület« által alapítandó menház is fogja ékesíteni. A mennyiben ezen egyesület zsidók által alapított és tagjai legnagyobbbrészt zsidók, nem tartjuk érdemtelennek az egyesület vázlatos történetét itt közleni.

A hatvanas évek végén az aradi iparos zsidóság egy csekély része vasárnaponként egy szerény helyiségben gyült össze, hol az életfentartásról és hasonló themákról volt szó. E szerény körben merült fel az az eszme, hogy önszegélyzés céljából hetenkint és személyenkint 30 krt tesznek egy közös pénztárba, hogy az így begyűlt összeget szükség esetén igénybe vehessék. Mikor ezen takerékoskodás eredménye már avagy 4000 frtot meghaladta, és a kölcsönös segélyezés gyümölcse is mutatkozott, ekkor a szűk körből ki akartak lépni, s e végből felszólították Neumann Armin urat, az izr. hitközség köztiszteletben álló tanítóját, ki különben az egyesületi ügyekben már akkor is jártas volt, hogy vegye ez ügyet kezébe és adjon az eszmének czélszerű alakot. Ő tervbe hozta a fentnevezett egyesület alapítását, ami köztetszéssel fogadtatott. Rövid idő múlva elkészítette a szükséges alapszabályokat, megtette a hatóságoknál a kellő lépéseket és 1870. év szeptember havában a magas kormány által jóváhagyott alapszabályok értelmében megtartatott az alakuló közgyűlés, mely alkalmommal az eddigi ideiglenes elnök, Klein Adolf ebbeli minőségében megválasztatott, a ki minden erejét s tehetségét az egyesület nevelése és fejlődésére fordította. Az egyesületet napról-napra jobban s jobban karolták fel, mi által lehetségessé vált, hogy nemcsak a családtagok, de utóbb az anyák s végül a gyermekekre is kiterjeszkedett az egyesület hatásköre. Különösen nagyon elősegítette az egyesület népszerűségét az 1875. évben megtartott zászlószentelés, mely alkalmommal a zászlóanyai tisztet a Hatvani Deutsch testvérek nagynénje, a városszerte köztiszteletben álló Deutsch Babetta urnő viselte. A népszerűséget, azt hisszük, mi sem bizonyíthatja jobban, miut az, hogy daczára az egyesület zászlóján látható héber mottónak, mégis számos keresztény lépett az egyesületbe, kik közül némelyek még a választmányba is minden évben beválasztatnak. Számokban kifejezve pedig jelenleg a rendes tagok száma megközelíti a 350-et, a pártolóké pedig a 200-at; az egyesületi vagyon már a mult év végével elérte a 15,000 forintot, és az alapszabályok módosítása — a beállott változások folytán — már háromszor vált szükségessé.

A legutóbbi három évben az egyesület élén az aradi kereskedők egyik legkiválóbbja, Kohn S. N. ur áll, ki nemcsak ernyedetlen kitartással, tapintattal és szakavatottsággal vezeti az egyesület ügyeit, de még bőkezű áldozatkészségét is több ízben bebizonyította már, főleg az elmúlt évben, midőn az egyesület helyiségét egy igen diszes, gyönyörű, szép emléktáblával ékesítette, a mely az egy-

let elhunyt jötevőinek megörökítésére van szánva — Bizton hisszük, hogy ezen nemésszivü emberbarát az egy-let javáért még sokat fog tenni. *R. L.*

Hazai hírek.

— **Eötvös Károlyt**, örömmel jelenthetjük, hogy az ó-kanizsai kerületben közlekedéssel mint az ottani függetlenségi és 48-as párt jelöltjét képviselőül léptették fel.

— **Dr. Stiller Mórt**, a »Jog« szerkesztőjét és egyik legkitünőbb fővárosi ügyvédet, illetve, jogi író, Ung megyében lépteti fel a kormánypárt, mint képviselőjelöltet.

— **Fekete József**, hitsorsosunkat, a »Magyar Salon« jeles szerkesztőjét a kecskeméti Csátár Zsigmond antiszemita ellen szándékoznak felléptetni.

— **Az akademiából.** Az akadémia egyes osztályaiban több hitsorsosunkat ajánlották tagnak, mint annak idején jeleztük is. Azonban a nagy választógyűlés csak dr. Acsády Ignác legkitünőbb hirlapíróink s ép oly tehetséges, mint szorgalmas íróink egyike-re szavazott — mivel a többiek már az egyes osztályokban kisebbségben maradtak. De a m. nagyon tudós akadémia Acsády Ignácot sem választotta be. (26 szó mellette volt, 15 ellene.) Mindazáltal ez nem csökkentheti érdemeit, ha meggondoljuk, hogy ez alkalommal Berczik Árpád és Schnierer Aladár is kibukott és hogy a világhírű condicator, Csémei Károly sem tagja a magy. tud. akademiának.

— **Az orsz. magyar izr. tanítóegyesület** központi választmánya f. hó 10-én esti hat órakor a sip-utcai zsidó iskolában népes gyűlést tartott, melyen Lederer Abrahám tanár, néh. Lederer Bernát, a tanító egyesület alapító tagja fölött kitünő emlékbeszédet tartott. A gyűlésen az alapítvány ez évi kamatait egy szegény beteg tanítónak juttatták.

Máté-Szalkáról írja levelezőnk, hogy Szalkai Schwarcz Jakab hitközségi elnök, kinek nemes-séggel való kitüntetéséről csak egyik előző számunkban adtunk hírt, ez alkalomból az odavaló hitközség, illetve nagyobbbrészt az iskola javára 700 frtos alapítványt tett; mi annyival is inkább örvendetes tény, mert az iskola zilált anyagi viszonyai miatt közel állt a feloszláshoz. A nemes adományokat egy hitközségi küldöttség elismerő feliratával köszönte meg, a tantestület nevében pedig Hermann József tanító szólt. Szalkai Schwarcz Jakab a kath. és ref. iskolák javára is tetemes összegeket ajándékozott.

— **Próba szónoklatot** tartott f. hó 14-én Friedlieb Ignác dr., ungvári rabbi Uj-Pesten. A szép magyar szónoklat tartalmasságával s az előadó kitünő organumánál fogva nagy hatást keltett.

— **Ötszáz forintot** adományozott mennyasszonya Blaskovics Melanie nevében Nagyváradnak jótékony célokra Königswarter Mór br.

— **Gyászünnep.** Sátoralja-Ujhelyről írják, hogy f. hó 5-én az odavaló izr. népiskola igazgatója Friedlieb Albert az izr. népiskolában bold. eml. regézi Breczenheim szül. Schwarzenberg Mária Karolina hercegasszony emlékére gyászünnepet rendezett. Az iskola egyik nagy termében d. e. 10 órakor kezdődött az ünnepély, melyen diszes, főkép a hitközség előjáróságából és iskolaszékéből álló közönség gyűlt össze. A tanulók is testüleg voltak jelen. Az iskolaszéki elnök rövid beszéddel megnyitotta az ünnepélyt, s elmondta, hogy a hgasszony, ki jótékonyágát sok-

felé érezte, iskolájuk javára is 500 frtot adományozott a bordézsmatartozásokból, az iskolaszék akkor elhatározta, hogy azt mint alaptőkét gyümölcsöztetni fogja s kamatait évenként a kegyes adakozónak születése napján boldog életeért, halála után pedig, halálának évfordulóján lelki üdvéért tartandó istentiszteleten fogja a szegény iskolázó gyermekek közt kiosztani. A születésnap évfordulót egyszer sem ünnepelhették meg, mert a hercegnő még azon évben, 1875-ben meghalt. Halálának évforduló napját csak azért ünneplik most először, mert a község kebelében előfordult szakadások ebben meggátolták. A st. quo hitközség azonban ezentul betartja fogadalmát. Ezután Bernann Lipót, helyettes főrabbi szép magyar emlékbeszédet mondott s lelki üdvéért imádkozott. Eibenschütz Izsák kántornak az alkalomra irt jeles gyászimáját adván elő még a kar a kántor személyes vezetése alatt, az iskolaszéki elnök köszönetet mondott Bydeskuthy Sándor uradalmi igazgatónak, ki az izr. népiskolát figyelmébe ajánlta a hgasszonynak, s Ambrozi Nándor ügyvédnek is, ki a bordézsmatartozást díjtalanul hajtotta be.

— **Két keresztény fiu életét**, kik egy mély kutba estek, saját élete veszélyeztetésével egy Mendelsohn nevű hitsorsosunk mentette meg Besztercebányán.

A gyékényesi zsidóellenes zavargások 52 matadorjának ügyét a napokban tárgyalta a kuria s bár a kaposvári kir. törvényszék a jeléseket csak 1—2 havi fogházra ítélendőkné tartotta — azokat, egynek kivételével, súlyosabb büntetésben részesítette, sőt mivel a vádbeli cselekményt lázadásnak minősítette, a fővádottakat 1½ évi fegyházra ítélte.

— **Ágai Adolf** dr. megkezdett cikksorozatát jelen számunkban, távolléte miatt, legnagyobb sajnálatunkra, megint nem folytathatjuk.

Külföldi hírek.

— **Jeruzsálemből** írják nekünk, hogy a párizsi Rotschild Edmund br., kit általán a nagy jótévő neve atatt ismernek s a ki a palesztinai zsidó kolóniák megalapítója, május első napjaiban Jeruzsálembé érkezett s miután a nyugoti falat megtekintette, a fogadására érkező Reuf pasához, Jeruzsálem helytartójához ment, a ki otthon is kitüntető figyelmében részesítette. — Az általa alapított 15 kolónia, mélyeknek megtekintése végett érkezett, már eddig is több mint két milliójába került.

— **A legujabb orr**, melyet Böckel-Capistrano, ez a lapunkban már többször említett comicus óriás kapott, a reichstag póthitel tárgyalásának egyik derültebb óráját szerezte. Böckel ur ugyanis nagy hűhóval neki esett a zsidóvallásu katonai élelmezési szállítóknak s azokat ezen üzletágból kizáratni óhajtott. De Bronzart, hadügyminiszter rövid ataquekal visszaverte a támadást s ajánlotta a rettenetlen támadónak, hogy máskor ha a zsidók ellen akar harcolni, több sáncot, jobban hordó fegyvereket és minden esetre jobb töltényeket hozzon magával. Böckel erre roppant tűzbe jött s minden tudományát (?) mozgosítani kezdte; de a reichstag elnöke megvonta tőle a szót.

— **A zsidó katonák** Lembergben a husvétünnep alkalmával szakaszonként, parancsnokaik vezetése alatt vonultak be a zsidó templomokba, ami eddig sohasem volt szokásban. Ezt az újítást a lebergi

„Schomer Israel“ előljárója, Byk Emil dr. eszközölte ki, ki a nála ez ügyben járt zsidó katonák küldöttségének kérelmére, egybehitta a kisebb és nagyobb templomok gondnokságait s miután megállapodtak abban, hogy melyik imaház s mennyi katonának adhat helyet: a lemergi hadtestparancsnokhoz folyamodtak, mely készséggel mentette fel a templomlátogatások idejére a zsidó katonákat a kiadta parancsban, hogy az istentiszteleten parancsnokaik vezetése alatt jelenjenek meg.

— **Algier** beutazták mostanában Millaud és Granet francia miniszterek, minek az algieri zsidóságra kellemes utóhatása van. Millaud t. i. a zsidó s az üdvözlésére siető zsidó küldöttségeket mindenütt örömmel fogadta, amiből az Algierban is mutatkozó antiszemitizmus megértette, hogy jelenlegi törekvéseivel mire sem mehet.

— **Rothschild Mayer br. özvegye**, ki Párisban néhány hónapja hogy elhunyt, jótékony czélokra — mint vegrendeletemből kitünik — több mint két millió frankot hagyományozott.

— **Sebag-Montefiore** József bárót, ki a nagy Montefiore unokaöccse, — mint Londonból írják — békebíróvá nevezték ki.

— **Kitüntetés.** Harkavy A. dr. a tudóst és kitűnő orientalistát, ki Szt-Pétervárott hivataloskodik, a madridi tudományos akadémia tagjává nevezte ki.

Mese-e, vagy való! Bukarestből olyan dolgokat irnak, melyek ha valók, azt bizonyítják, hogy az inquisitiók kora még nem járt le. A zsidók husvétján — írja a Romanul — egy rendőrtisztviselő találkozott egy zsidó altiszttel, ki két nőrokonával sétált a Kalea Bakareschtiban. A rendőr sértő szavakkal illetve a nőket s végül a katonától igazolványt kért, melynek alapján a városban sétálhat. Az altiszt nem engedelmeskedett, mivel a katonák ellenőrzése nem rendőri ügy. Ezért feldühödött őre a rendnek arczul ütötte a katonát, mit az néhány segítségére érkező hitsorsosával együtt nem hagyott visszafizetetlenül: Eddig mi különös sincs a dologban, de most jön a java. A bukaresti rendőrség feje, Moruzzi hg. ahelyett, hogy botrányt provokáló tisztjét felelősségre vonta volna — ez eset után néhány nappal az egész Kalea Bakareshti utcát zsandárokkal szállatta meg, kik minden azon utra tévedt zsidót feltűzött szuronyonnyal vezették a rendőrségi laktanyára. Igy 86 zsidót vittek a laktanyába, kiket — bár alig keveredett közéjük olyan is, ki az altiszt segítségére volt — egytől egyig megkínózva vallattak. Hogy a vaflatás milyen uton-módon rörtént, ime két példa, melyeket a „Lupta“ után közlünk. Egy üveges Kalea Bakareschtiben lakó ismerősehez akart menni, de a zsandárok őt elfogván, a laktanyára vitték, hol addig kínózták, míg eszméletet vesztette el. Vizzel magához térítették, mire megint annyira kínózták, hogy most ágyban fekvő beteg, teste csupa fekély s vért vazel. Egy bádoggossal, ki beteg neje számára gyógyszerért ment, hasonlóképen bántak. A Lupta, Romanul, Resbouil, Epoca, Romania Libera és Nativuna el is ítélik a rendőrfőnök urnak ezt a nevezetes tettét, még pedig kemény szavakkal, noha e lapok közül csak a Lupta és Nativuna nem szokták üldözni a zsidókat.

— **Gyakorlati antiszemitizmus.** A kiewi zsidók megemlegetik az orosz husvétvasárnapot (ápr. 17.)! Egy orosz vasuti hivatalnok Kiewbe zarándokolt, hogy szabadságidejét a muszka Mekkában ájtatossággal és

istenfélelemmel töltse el. Hogy ájtatos volt, azt bizonyítja megszólítása, melylyel egy orosz zsidóhoz fordult: „Krisztosz voszkresze!“ (Krisztus feltámadott); de hogy istenfélő nem volt, azt is dokumentálta, midőn szavai után tövig dőfte kését a zsidó mellébe s odább ment. Az ájtatosság és az istenfélés ilyen nagyon tesztetett a görög-keleti vallás eme hívének, mert egy boltja előtt álldogáló zsidóval hasonló módon állt szóba. De e kettőn kívül megszurkált még négy más zsidót is, kik közül kettő meghalt. A gyakorlati antiszemitizmus üzője azután kiment a pályaházhoz és teát parancsolt. A főlzolgáló legény szintén zsidó volt, s az eszetvesztett jeles hivatalnok ezt is megakartá gyilkolni, de a legény félrehárította a halálos döfést. A zsandárok nemsokára lefülelték a gyilkost, ki megkötözése előtt még valahogy el birt szabadulni s a zsidó pinczér kezét legalább csuklóban elvágta. A kiewi zsidók szét akarták szedni a mérénlyőt, de ez nem lett volna tanácsos, hisz akkor kit ünnepelhetek volna az antiszemiták? A sebesült zsidók élet-halál közt lebegnek. Erről a jeles tettről a »Daily News« odesszai tudósítója számolt be lapjának.

— **Oroszországból** jelentik, hogy a belügyminiszter segéde, Orsewsky tábornok, ki a zsidóknak nem egy keserű napot szerzett Oroszországban, helyét kénytelen volt Schebekonak, Bessarabia volt főkormányzójának átadni, ki hogy milyen szemmel nézi a zsidókat, még ismeretlen. Elismert loyaltitása és igazságszeretete azonban a legjobbra enged következtetni.

— **Uj zsinagógát** szenteltek fel New-Yorkban husvétünnepeink álkalmával. A zsinagóga a „Mischkan Jiszrael Ansche Suvalk“ név alatt szereplő, nagyobbára orosz zsidókból álló hitközségé; van benne 400 férfülés és 2 női karzat.

— **Odessából** jelentik, hogy az odaváló gymnáziumban a zsidó tanulóknak csak 10%-a iratható bc. Egyszersmind tuadtják azt is, hogy márczius 8-án az odessai ügyvédek zsidó irnokai mindannyian beszüntették a munkát.

— **Furcsa hirt** eresztettek szélnek az olasz lapok. Azt hiresztelik, hogy a franciaországi rabbinusok elhatározták volna, hogy a pápának áldozárságának 50-ik évfordulóján tartandó ünnepélyére hódoló nyilatkozatot és drága ajándékot küldenek. És ezt a megkésett áprilisi tréfát még el is hiszik!

— **Cantilli tábornokot**, mint Bukarestből jelentik, mivel egy zsidó orvost, Schapira dr.-t, ki tartozásának megfizetésére szólította fel a lángvérü hadfit — halálosan megsebzett; felfüggesztették állásától és haditörvényszék elé állították. Midőn a tábornok ezután, kihallgatást kért a királytól, ez nem fogadta őt el sőt szabadságolt állományba helyezettetését is megerősítette.

Irodalom.

— **Kérelem:** »Husz év a magyar zsidók egyházi életéből« című munkámat e nyár folyamán Isten kegyelméből sajtó alá fogom rendezni. Minthogy azonban felekezetemnek egy teljes történelmi, hézag nélküli művet óhajtok adni: szellemi támogatásra van szükségem. Tisztelettel felkérem tehát hazánk zsidó hitfelekezeti tudósait, lelkészeit, tanárait és tanítóit, hogy nevezett munkám összeállításában dolgozataik átküldése által támogatni kegyeskedjenek. A kutforrások és egyéb önálló dol-

gozatok az igen t. beküldők neve aláírásával fognak megjelenni. A munka csak a legutolsó 20 évet, az 1867-től 1887-ik évig történeteket fogja felölelni. A munka XVIII. fejezetének czime: I. Az egyenjogúsítás. II. A magyarosodás. III. A congressus. IV. A rabbiképezde. V. Kulturális törekvések, irodalom. VI. Magyar zsidó tanügy. VII. Országos izr. tanítóegyesület, annak működése. VIII. Templomaink és iskoláink. IX. Zsidó lelkesek. X. A magyar kormány rendeletei. XI. A zsidó anyakönyvek rendezése. (1928. 1885. sz.) XII. A zsidó felekezet egyházi autonómiája s hogyan respectáltatik az? XIII. A két iroda. XIV. Közös ellenségünk, az antiszemitizmus. XV. A magyar zsidók mellözése, községi, városi, megyei és országos hivatalok betöltésénél. XVI. Kötelességek és jogok. XVII. Hitközségeink. XVIII. Ifju Israel. (E fejezetben a legutóbbi 20 év alatt felütni zsidó ifjak rövid életrajzai kéretnek s pedig kik működésük szorgalmuk és mély tudományosságuk által akár az irodalom, akár a nemzetgazdászati tudomány és szépművészetek, festészet, zene terén szerettek hervadhatlan babérok. E munkához függelékül lesz csatolva: A magyar zsidó papság és néptanítói kör teljes név és czimtára. — Tisztelettel ismétlem tehát szerény kérésemet, méltóztassák szellemi támogatással a nevezett urak munkám tökéletesítését elősegíteni, amiért is már eleve köszönetemmel adózok. A kútforrások, dolgozatok stb. beküldésének határideje 1887. évi július 1-seje. A nagy szünidő kezdetével a művet sajtó alá rendezem. Battonyán, (Csanád m.) 1887. április 18-án. Spitzer Ignátz izr. főtanító.

Az inquiziczió karmai közt.

— Történeti elbeszélés. —

(7. folyt.)

Torquemada fennhéjázva fordult a belépő felé:

— Csipd nyakon ezt a ficzkót, credj vele ama bizonyos sarokba, s ott várd be további rendelkezéscimtet.

Marczona zord alak volt a vörös ruhába öltözött ember; kezét vastag erek hálózták be s arczán pokeli kajánság ült, duzzadt, vastag izmai szinte perczegtek járás közben. A hóhérok példányképe volt.

A hóhér nyakszirten fogta Abarbanelt, s egy jót csipve rajta, lóditotta a kijelölt sarok felé. Ott aztán helyet mutatott neki az éles padon, s magadaczosan telepedett melléje.

Eközben Abarbanel barátjával, Efraimmal isméltlódott a kihallgatási jelenet. Ugyanazon kérdésekre ugyanazon szellemű feleletek voltak a válasz. A két barátot egy lélek, egy eszme tartotta hatalmában.

Torquemada bőrében alig fért meg. Arczán lehetett látni az idegekben vibráló indulatosságot s kezei szinte reszkettek, a mint a csengetyű után nyult.

Csengetett. A hóhér elhagyta helyét s fénylő szemekkel tartott az elnöki emelvény felé.

— Lökd ezt a két jó madarat a kinzó kama-

rába; készítsd őket elő látogatásunkra; rögtön jö-vünk.

A hóhér Abarbarelt és Efraimot egy-egy kezével megfogta, hogy szintc ropogott bele a csentjük s úgy vitte őket kifelé. Nagy tágas csarnokokon haladtak keresztül, melyek a hóhér szitkozódásait erősen verték vissza. Három emeletnyi sötét lépcsőn haladtak meggörnyedt háttal lefelé, mignem egy vas-tag, jól elzárt vasajtóra akadtak. A hóhér kinyitotta ezt, beléptek.

Középnagyságu feketével bevont alkóvos teremben találták magukat. Az egyik fal mellett hosszú éles pad állt, mely fölött két egymástól fél ember magasságnyira eső horog karjai voltak egymásra hajtva. A másik falba éppen egy emberre számított kis fülke volt vágva vízszintesen, melynek alapját két egymáson keresztbefektetett éles lécz képezte, a fülke mellett vízzel telt veder s hosszú ruhadarab volt. A harmadik falon nagy vasláb állt. Az alkov közepét hosszú asztal foglalta el, mellette az inquisitorok és jegyző számára való székekkel.

Ezen asztal köré telepedtek az inquizitorok, ha megkinzással keresték az igazságot, s ha a megkinzott vallomását papirra vetették. Az asztalon nagy lámpa állott, melyből a kiömlő fény a termet csak gyéren, de az alkovot annál fényesebben világította meg. Az inquisitorok arczát hiszen látnia kell a megkinzottnak, hogy vallhasson, de az inquisitoroknak felesleges a megkinzottak gyötrelmein ellágyulni!

A kihallgatandók a terem butorzatán legeltették szemeiket s minden elhatározásuk, minden bátorságuk daczára is, hideg borzongás futott végig hátukon...

Rövid néhány percz múlva beléptek az inquisitorok; helyet foglaltak. Torquemada magához intette Abarbanelt és Efraimot s kenetteljes hangon szólt hozzájuk:

— Édes fiaim! Látjátok ti vétkeztetek, megtagadtátok istenünket, istenkáromlókká lettetek, s kemény nyakas, sértő, szavaitokkal megatokra vontátok nemcsak a mi, hanem az egyedüli üdvözítő istenség haragját. Térjete meg, édes fiaim, vonjátok vissza istentelen szavaitokat, boruljatok térdre az üdvözítő hatalma előtt, szálljatok magatokba. A megtérőknek örül a megváltó, elfeledi vétkeiket, megbocsájtja bűneiket. Mi, kik az üdvözítő fölkennt szolgálainak valljuk magunkat; mi, kik az üdvözítő elveit vagyunk hivatva az emberiség szívébe oltani, mi tanultunk mesterünk-től, az egytől, az igaztól, a ki feltámadott: mi is megbocsájtunk, enyhíteni fogjuk szenvedéseket, csekély büntetéssel fogjuk csak megrémíteni a vétekre hajlandó embereket! ... Aztán elmondta a miatyánkat s áhitattal vetette fel szuró szeméit.

Embereink mit sem szóltak, egy szóval, egy tekintettel sem árulták el, hogy a hangoztatott szép erénytől várnak is valamit, s hogy igazságát remé-

nyük lesz önmagukon észlelhetni. Csak egy sóhaj volt a feleletük.

— Torquemada látta ezt, s megértette, rögtön levetette álarczát.

— Hé, te hóhér, magyarázd meg ezeknek az istentagadóknak, a kinzó eszközök célját és eredményét; de el ne feledkezzél azokról a kinokról sem, melyek vérrel együtt fakadnak általuk. Azt hiszem, a te ékesszólásoddal többre megyünk. Ez sem használt!

Torquemada újra intette Abarbanelt és Efraimot, hogy térjenek meg; újra előszedte ékesszólásának és megrémítőképességének minden eszközét; ámde mind hasztalan. A mi két emberünk olyan volt mint a szikla, melyet a hullámok enyvelgése í úgy nem képesek ledönteni, mint háborgó csapkodásaik...

Az inquisitorok ezt látva, felálltak mindannyian, esküre emelték jobbkezüket és lassu, ünnepélyes hangon fogadták meg:

— Esküszünk az egy legszentebbre, a legoszthatlanabbra, a szent háromságra, a szent vallás minden szentjére és vértanújára, hogy ha esetleg a tortura alkalmazása által a jelen két bűnösnek valamelyik testrésze megsérül, vagy tán élete vész, a szent inquisitio törvényszék semmi szemrehányást, semmi lelkiismereti furdulást nem érez, nem érezhet.

Ez ünnepélyes eskü után az inquisitorok megint helyet foglaltak. Arczuk nem árult el semmiféle érzelmet, csak a Torquemada hangja reszketett egy kissé, midőn odaszólt a hóhérnak:

— Végezd kötelességedet!

A hóhér az első és aránylag legkevesebb fájdalmat okozó kinzó eszközt készítette elő a munkára. Aztán megfogta Abarbanelt, odapenderítette eléje, s kemény hangon rászólt, hogy felső ruháját s lábbelijét vesse le.

Abarbanel megtette s még csak meg sem szédült, midőn felállt a padra.

A hóhér ezután egy mindig keze ügyébe eső fakörtét szedett elő, avval Abarbanel száját betömendő, hogy a megkínzás tartama alatt fájdalomkiáltásával meg ne zavarja az inquisitorok ítélőképességét. Milyen igazságosak voltak is ezek az urak!

Abarbanel biztosította a hóhért, hogy neki a fakörtére nincs szüksége, ő úgy sem fogja a gondolkodásban jajaival megzavarni biráit.

A mesternek nem volt kifogása a biztosítás ellen, újra zsebrevágta a fakörtét. Azután két erős, szeges szijat vett fel a padlóról, egyikkel Abarbanel kezeit, természetesen hátra csavarva, másikkal lábait kötötte össze, a kéz kötelékeit az alsó, a lábait pedig a felső horogba akasztotta. Midőn evvel elkészült elrántotta Abarbanel alól a padot. A test, mely nem volt kifeszítve, ez által felfordult, a szijak még sokkal mélyebben vágodtak a husba s iszonyu fájdalmakat okoztak. Abarbanel minden erejét összeszedte, hogy

teste felső részével a falat érje s lehetőleg kiegyenesedjék; de evvel meg lábaiba mélyesztette jobban a szijakat, s nevelte kinjait. Ugy tett hát, hogy egyszer karjaira, másszor lábaira bizta teste egész súlyát. Igaz, bele, bele harapdált eközben ajkaiba, szemei szikráztak, s arcza idegei, mint test izmai is örökösen vibráltak, de azért egy jajszó sem hagyta el ajkait.

Egy jó negyedóraig volt ebben a helyzetben. Csak épen egy negyedóraig! A boldog előtt pillanat az év is; de a megkínzott előtt évek a pillanatok is!

(Folyt. köv.)

Szerkesztői posta.

St. M. urnak. V' chach hoje mono : a chasz — v' chomés — Elef todosz.

V. E. urnak. K. Szives köszönet.

R. L. Nem több az első kettőnél.

Szegedi. Még eddig semmi, de se baj; az ígéretet oly férfiu tette, kinek szavában nincs jogom kétkedni.

Tiszt. B. J. Sz. Attól függ, minők azok a közlemények. Bővebb nyilatkozatát bevárjuk.

Beküldetett.

Mivel szombat és ünnep napokon, valamint hétfő és csütörtökönként a talmud-egyletnél betöltött állásom miatt akadályozva voltam a circumcisio gyakorlásában: van szerencsém a velem szemben bizalommal viseltető szülőkkel tudatni, hogy e miatt állásomról leköszöntem s jelenleg oly helyzetben vagyok, hogy a n. t. szülőknak bármikor felajánlhatom szolgálataimat.

Teljes tisztelettel

Wertheimer B.

képesítetett mohel (מוהל)

Király-utca 13. II. emelet.

53. sz.
1887.

Pályázat.

A czeglédi izr. hitközségnél rendszeresített rabbi-állásra ezennel pályázat hirdettetik. Ezen állással 1000 frt készpénzfizetés, szabad lakás, az anyakönyvvezetési- és egyéb díjak élvezete van egybekötve.

Pályázhatnak mindazon magyarhonosságu egyének, kik az anyakönyvek vezetésére előirt minősítésen kívül, a rabbisági teendők végzésére s különösen magyar és német hitszónoklatok tartására képesítéssel bírnak, s ugy a talmud-, mint egyáltalán a zsidó irodalomban való kiváló jártasságukról, kiváló szakférfiaktól eredő okmányok által, bizonyosságot tehetnek.

Pályázatok t. é. július 15-ig nyújtandók be, próbaszónoklatot csak meghívottak tarthatnak s a költségek csakis az acceptálnak fognak megtéríteni. Az állomás f. é. szept. 1-én lesz elfoglalandó.

Az izr. hitközség előjárósága:

Bleyer Ignác,
hitk. elnök.

21. sz.
1887.

Pályázat

Folyó évi augusztus 1-én a tornai izr. kerületi rabbi mint anyakönyvvezetői állás betöltésére. Az alkalmazandó rabbitól megkivántatik, hogy a magyar, német és héber nyelvet kellően értse, beszélje és írja; a német hitszónoklatban tökéletesen jártas és a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1924/1885. sz. a. rendelete értelmében az anyakönyveknek vitelére képes legyen. Ezen állással 500 frt évi fizetés, szabad lakás, az anyakönyvből befolyó díjak, melyeknek összege körülbelül 250 frt és egyéb mellékjövedelmek vannak egybekötve.

A választás Tornán 1887. július hó 17-én fog meg-ejteni.

Pályázni kívánó urak kérvényüket a rabbinatusi tisztség gyakorlására három orthodox zsidó körökben elismert rabbitól nyert oklevéllel, s tekintettel a fent hivatkozott miniszteri rendelet 2. §-ra, családi állapotuk és koruk kitüntetése mellett 1887. június hó 15-ig alóirt kerületi elnöknel sziveskedjenek benyújtani.

Próbaeladásokat csakis a meghívottnak van joga tartani.

Utiköltségek csak a felveendőnek térítetnek meg.

Tornán, az izr. kerületnek 1887. május 8-án tartott rendkívüli közgyűléséből.

Jónás Zsigmond,
izr. kerületi elnök.

Palaczk-sör

kizárólagos főraktára (a főhercegi magyaróvári)
sörfőzőháznak

Lobmayer János Ferencz és társánál

Budapest, IV., Károly-körut 18.

Árjegyzékkel bérmentve szolgálunk. — Nagyobb vételnél **jelen-tékeny** árengedmény.

Brünni kelméket

elegans

nyári öltözetre

3-10 méteres szelvényekben, minden szelvény 4 bécsi rőf.

frt **4.80** igen finom

frt **7.—** legfinomabb

frt **10.50** legeslegfin.

valódi gyapjuból, valamint kamgarn és felsőkabát kelméket, ugyszintén **utazó-plaidokat drbját 4 és 6 frtért** szállit az ő szeg utánvétele mellett a szilárd és jóhírűnek ismert **posztógyári raktár**

SIEGEL-IMHOF

Brünnben, Ferdinandgasse Nr. 34.

Magyarázat. Minden szelvény 3-10 mtr. hosszú és 136 cm. széles, s így teljesen elegendő egy tökéletes férfi-öltözetre. A fönnebbi czég ismeretes szilárdsága és jelentékeny munkaképessége kezeskedik arról, hogy csak a legjobb áru, pontosan a választott minta szerint, szállittatik. — Miután most igen sok szédelgő czég „brünni áruk“ köpenye alatt garázdálkodik, ezek ellenében a fönnebbi czég **mintákat küld ingyen és bérmentve.**

Arcképek!!

Arcképek!!

Neumann Ignác festő

Budapest, vaczi-körút 7. szám,

kir. kizárólag szabadalmazott arcképes és közönséges

választási zászlókat,

pártjelvényeket, kokárdákat, feliratos vagy arcképes rendjeleket. (Ujdonság.)

!!Születés és névnapi ajándékul!!

Bármily beküldött fénykép után életnagyságu mellkép, szénrajz 3 frt, finom krétarajz 6 frt, aczélmetszett-mo-dorban 8 frt, olajfestésü arckép 10 fítól feljebb.

➡ Árjegyzék bérmentve. ➡

LANDESMANN LIPOT

fiu-nevelő-intézete

SZABADKÁN (Bácska.)

Lelkiismeretes oktatás a kereskedőnek és gazdász-nak szükséges legfőbb előismeretekben. Előkészítés az egyéves önkéntességre jogosító vizsga letételére. Benlakás a leghiresebb neveldek mintájára. Val-lás-erkölesi nevelés.

Gondos felügyelet. Mérsékelt árak.

Gyenge testalkatu vagy nehéz felfogásu 6-16 éves fiuk számára kiválóan ajánlható.

Beléphetni jelenleg is — Értesítő ingyen.

Szombaton és ünnepnapokon előadás nem tartatik.